

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDOKNA.
TELEFON : 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON : 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják.

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Az erdélyi magyar szarvasmarha tenyésztésének felkarolásáról.

Irta: Kubick Ferenc okl. gazda.

Az általános gazdasági krízis felett elhangzó siránkozás végső konklúziója mindenütt a gabonatultermelést jelöli meg végső ok gyanánt s igaza is van, mert minden nyomorúság forrása 3 szóban foglalható össze s ez a „200 leies buza“. — Ezt viszont a leverhetetlen amerikai verseny, az orosz dumping, a befogyasztás válsága, az évről-évre átmaradó készletek okozzák s az elméleti tudósok meg is jelölik az orvoslás módját, amikor azt mondják, hogy „emelni kell a holdankinti átlagot, csökkenteni kell a termelési költségeket, emelni kell a befogyasztást, csökkenteni kell a búzával bevetett területet... stb.“ — Ez mind szép papíron, de ha a gazda azt kérdi: „... miért emeljem az átlagot, mikor a mostani termésemet se tudom eladni; hogy termeljek olcsón 50%-os adóval, drága műtrágyával, 15%-os „olcsó“ kamattal, drága gépekkel, ... hogyan emelkedjen a befogyasztás a még most is minden vonalon tartó leépítésekkel... s ha csökkentem is a buza területét, mit vessek helyébe??...“ Mind olyan kérdések, melyekre nem igen van felelet, szegény gazda törheti tovább a fejét, hogy mi módon uszsa meg a válságot. A sok jótanács közül még legközelebb jár a modus vivendi-hez az, mely a takarmánytermelés kiterjesztését s az állattenyésztés felkarolását jelöli meg kivezető ut gyanánt, mert a takarmányt is el lehet adni s az állattenyésztés produktumaival szemben még eddig legalább nincs amerikai verseny s orosz dumping.

Ha a különféle állattenyésztési ágak közt kell választani, úgy nem az egyéni izlés, felsőbb utasítás, hanem a viszonyok adottsága fogja megmutatni a helyes utat, melyen haladnunk kell. Ahol még vannak bükkös, makkos erdők, ott mindenesetre a sertésenyésztés lesz a legolcsóbban termelő ág; nagyobb terjedelmű s gyöngye legelőkkel rendelkező gazda a juhászattal leli meg legjobban számításait, míg a némileg is intenzív viszonyok a szarvasmarhatenyésztésre utalnak. Ezen a téren is nagy választék áll fajta és tartási mód tekintetében rendelkezésre, de e téren most az általános divattá vált szimenthali tenyésztés tör egyeduralomra. Amerre csak nézünk, mindenütt ezt halljuk emlegetni, mint egyedül üdvözítő fajtát; propagálják gőzerővel s hivatalos nyomással ezen fajta terjedését, persze itt

Erdélyben egyenesen a régi kipróbált szürke magyar marha tenyésztésének kiszorítására, sőt megszüntetésére, mintha csupán már a neve is vörös posztó lenne a hivatalos faktorok szemében. — Azt kell hinnünk, hogy itt is holmi politikai, a régi gazda iránt érzett ellenszenvet kifejező szempontok óhajtanak érvényesülni. Mert ha valaki igazán tárgyilagosan akar itélni s egy vidék köztenyésztése számára a legmegfelelőbb szarvasmarhafajtát kikeresni s annak tenyésztését előmozdítani, ott a józan ész, a higgadt mérlegelés, a viszonyok alapos vizsgálata s az összes befolyásoló tényezők egybevetése fogja a helyes utat megmutatni.

Korántsem akarnak e sorok a szimenthali ellen irányulni, botorság volna el nem ismerni, hogy egy igen kiváló, a teljesítőképesség igen magas fokára kitenyésztett fajta, mellyel máris csodálatos eredményeket értek el, de éppen olyan botorság azt állítani, hogy ez az a fajta, mely Erdély minden völgyében-zugában megfelel s boldogítani fog minden gazdát. Ahol a viszonyok — értve alattuk a hely fekvését, a lakosság gazd. intelligenciáját, az értékesítési lehetőségeket — megindokolják, ott magától fogva is elterjed egy kulturfajta minden hatósági erőszak nélkül s lassan kiszorítja a nálánál gyengébb teljesítményű fajtát. Itt Erdélyben a szimenthali nagyon jól megfelel a barcasági szászok körében, ahol a pinzgauit lassan ki is szorítja; a bánáti s szatmárvidéki svábok kezén, mert ezek a földművelés, takarmánytermelés terén is évtizedekkel vannak előbbre; vannak modern istállók, kellő felszerelésük, értik a föld helyes művelését, intenzív s kiterjedt takarmánytermelést üznek, tisztában vannak a műtrágyák helyes használatával, természetlagaik minden téren 50—60%-kal felette állanak Erdély többi vidékeinek. Még itt is a hustermelés és a tejtermékek értékesítése kellő szövetkezeti megszervezésre vár, mert a jelenben ezen a téren sok a kívánnivaló. Közepes minőségű szimenthali tenyésztést találunk még a nagyobb városok körüli falvakban, ahol a tejtermékek iránti kereslet rentabilissá teszi a jó fejűsök tartását s az el is terjedt hivatalos nyomás nélkül is. A hivatalos faktoroknak arra kellene figyelmüket fordítani, hogy a nagyobb városok körül fekvő s tejtermeléssel foglalkozó népesség kezén lévő tarka-barka álló-

mányt jó tejlő családból származó bikákkal egységesítse; a messzebb fekvő és gyenge legelőkkel bíró, a rossz utakon nehezen megközelíthető vidékeken pedig ne erőszakolja a szimenthali, mert csak felesleges pénzkidobálás lesz az minden eredmény nélkül. Vajjon hogy nézne ki a szimenthali a bihari hegyes vidéken, ahol a curkán juh és a kecske is sokszor alig talál élelmet; vagy a havasokon, ahol a kisebb testű mindenféle korcs megél, sőt nyáron fel is javul, de az igényesebb szimenthali bizony csak tengődne s leromlana. Nevetséges erőlködés az itteni helyzetet az Alpésekhez s a svájci viszonyokhoz hasonlítani, mert ott annak a tiroli parasztnak már a 10-ik őse is kiváló állattenyésztő volt, puttyonnal a hátán hordta fel a trágyát az alpesi legelőkre, legelőtisztítást, gyomirtást végzett, hugylével öntözött réges-rég, holott a mi parasztnak manapság is ezeket a teendőket az isteni gondviselés hátskörébe utalja. Aki a jelenlegi községi legelők nagyrészt lelkiismeretesen felülvizsgálja, nagyon elszomorító képet alkothat magának az állattenyésztés állapotáról; legnagyobb része gondozatlan, kopár vagy vizmosásokkal telt bozótos hegyoldalak s páfrányerdők, szederbokokkal tarkítva. S a falusi istállók, trágyatelepek? Jobb nem beszélni róluk; alacsony, sötét lyukak, melyen nem hagynak ablakot, nehogy a meleg télen kimenjen rajta; a trágyatelepet az istálló előtti gödör képezi, mely az udvar közepén diszeleg s 2 évenként egyszer ki is hordatik, a trágyalé pedig esők alkalmával elfolyik az utcára vagy jobb esetben — ha véletlenül arra lejt — a gyümölcsös felé, vagy a telek alján alkot buja foltokat.

Ilyen körülmények között bizony nem a szimenthali terjed, hanem a ... bivaly. Megcáfolhatatlan tény, hogy erre mifelénk — Bihar m. délkeleti részén — ahol a háboru előtt csak mutatóba lehetett látni egy-egy pár bivalyt, ma rohamosan terjed a tarka marha rováására, mert a nép szerint „ezt nem kell úgy dédelgetni; könnyebb kiteleltetni, gyengébb takarmánnyal is jóllakik.“ — Ilyenformán alig lehet a bivalyt a szimenthaliak „pionir“-jainak tekinteni. — Tisztelt Főállatorvos uraim, míg a nép így gondolkodik, addig falrahányt borsó a szimenthalinak propagandát csinálni. Előbb meg kell tanítani a népet takarmányt termelni, hozzá kell segíteni jó és egészséges istállók építéséhez, rá kell szorítani a községi legelők javítására és gondozására. Előbb az igényesebb magyar marha terjesztésével ki kell szorítani a teljesen igénytelen bivalyt s majd évtizedek

☉ A gazdák legelőnyösebben biztosíthatnak az Erdélyi Gazdasági Egyesülettel szerződéses viszonyban levő ☉

MINERVA Biztosító R.-T. kolozsvári intézetnél,
(Cluj, Calea Regele Ferdinand No 37.)

amely a magyar kisebbségi egyházak tulajdona, s így egyetlen magyar kisebbségi biztosító társaság. A biztosítások feladhatók: tűz, betörés, szavatosság, baleset és jégkár ellen. Különösen kedvező díjtáblázatok az élet-ágazatban. Vezérképviseletek székhelye: Arad, Brassó, Kolozsvár, Lugos, Marosvásárhely, Nagyvárad, Szatmár, Temesvár. 394

mulva gondolhatunk a szimenthali eredményes terjesztésére; ha már a nép gazdasági intelligenciája odafejlődött, hogy a szimenthali igényeit is kielégíteni tudja. — Meg kell nézni egy vásárt manapság azon a vidéken, ahol még magyar marha is van s a tarka marhát is (mert szégyelném „szimenthali“-nak nevezni) tenyészt a nép. — A magyar marha sem mondható kifogástalannak, de a tarka-barka „svájcer“ állományban ember legyen aki kiismerje magát a sok korcs között; össze van ott keveredve berni, pinzgau, pirostarka, bonyhádi, szimenthali vér a gyöngye fejlődésű jószágállományban, melynek alig 10 százaléka bírja ki a bírálatot. Ez az eredménye a tarka bikák alkalmazásának, megfelelő előfeltételek nélkül. Ugyanezen helyeken egy kis jóakarattal s kellő irányítás mellett a magyar marha egész jó anyagot szolgáltatna, s a kisgazda igaerőt, családjára számára tejet s évente 1—2 szaporulatot nyerne.

Nem tudom megérteni, miért jelentkezik ez a nagy modernizálási vágy — mely most 4—5 éve Csikban is mutatkozott — éppen csak a magyar marhával szemben? Holott volna itt más ág, ahol a „hivatalos“ ambíció elég tág érvényesülési teret találhatna. — Itt van pl. az ősi curkan juh, miért nem akarja a hivatalos jóakarát ezt a fajtát a merinóval kiszoríttatni? avagy a sértéstenyésztés terén miért nem propagálják tüzzel-vassal a régi mangalica s egyéb vegyes keresztezések helyett a yorkot s larg whitet a köztenyésztésben? Miért? Egyszerű a felelet reá, mert nem felelnek még meg a mostani gazdasági viszonyok eme igényesebb jószágfajták kívánalmainak. — Ami a nyugati kulturviszonyok mellett kitünő „leisztungos“ szimenthali lehet, az a mi elmaradt extensív viszonyaink között a köztenyésztésben — mert mindig erről van szó — egy évtized alatt korcs riskává sülyedhet.

Hogy a mi ősi jó magyar szarvasmarhánk háttérbe szorult, annak jórészen maguk a magyar gazdák, illetve az ő nemtörődömségük is oka. — Pár előbbrelátó gazda kivételével, a legtöbben csak „tartották“ ezt a fajtát, de nem „tenyésztették“; élt ahogy tudott, de törődni nem sokat törődtek vele. Mostohagyerek volt az állattenyésztésben, mint a zab a növénytermelésben, ahogyan arra ráfogták, hogy a gyenge földben is jól megterem, úgy a magyar marháról is azt tartották, hogy nyáron megél a sovány legelőn, télen pedig kórón, polyván s izéken majd áttengődik. Régi jó faji tulajdonságunk üttött ki itt is, amidőn a magunkét nem becsüljük, lenézzük, de az idegen előtt kalapot emelünk s féltő gonddal őrizzük. — Így történt a szimenthalival is. Nagyon helyesen jegyzi meg Pavlicsek Adorján állattenyészt. felügyelő a Mezőgazd. Szemle egyik cikkében, hogy „a magyar marha edzett és igénytelen, több mint ezer év alatt a mi rögünk és éghajlatunkhoz teljesen alkalmazkodott, a tejelékenységre való hajlam is megvan benne, gyorsabb fejlődésűvé is ki lehetett volna tenyésztetni, mint azt számtalan példa bizonyítja (Lészay, Sperker, br. Jósika). Sajnos, ezt annak idején elmulasztották és inkább a készlet hozták be hozzánk, a már gyorsabban fejlődő és jobban tejelő nyugati fajtákat, melyeket egyszerű tenyész kiválasztással tökéletesítették, amit mi szintén megtehetünk volna“. (Amit Pavlicsek „nagyon helyesen“ jegyez meg, előtte évtizedeken át hangoztatták az E. G. E.-ben és az E. G. hasábjain br. Jósika Gábor, Lészay Ferenc, gróf Teleki Arvéd, dr. Szentkirályi Ákos, Sperker Ferenc, br. Kemény József és még sokan. Szerkesztő.)

Elgondolom, hol tartanánk már a magyar fajta marhával a tenyésztés terén, ha evvel az imponáns küllemű, edzett ősi fajtánkkal, csak fele annyit törődünk volna, mint a szimenthalival, csak fele annyi gondozás, ápolás, jó legelők, dús takarmányozás mellett ma a szimenthalinak méltó versenytársa lehetne „leisz-

tung“ tekintetében is. Fentiek megerősítésére hivatkozhatom egy európai híró állattenyésztési szaktekintély — a berlini Hausen professzor — tavaly Magyarországon tett tanulmányútján szerzett tapasztalataira. A mezőhegyesi ménésbirtok megtekintése alkalmával meglepetéssel állapította meg, hogy a magyar marha sokkal jobb küllemű, mélyebb és különösen jobb faralakulása, mint amilyenek eddig a leírásokból ismertek. Egyes magyar tehének is feltűnést keltek jó tejelésükkel. Meggyőződése szerint ezt az értékes fajtát meg lehetett volna menteni a jövőnek s az még ma is hálás feladat lenne. Beszámolójában sajnálattal látja a magyar marha háttérbe szorulását, mert véleménye szerint az állattenyésztési tudomány mai eszközeivel a magyar marha hús és tejtermelő képessége lényegesen emelhető volna. A mezőhegyesi gulya ismertetésénél direct kiemeli egyes magyar tehének jó tejelőképességét, ami arra utal, hogy a magyar marhánál is lehetett volna jó tejelő családokat találni. Amit mi nemtörődömségünkkel elmulasztottunk, arra egy külföldi szaktekintély is felhívja a figyelmünket; hátha még Erdélyben is járt volna Hausen professzor, ő biztosan megállapította volna, hogy az itteni viszonyok közé még korai a szimenthali, maradjunk csak meg mi a bevált, edzett, jó magyar marhafajta mellett s azt nemesítsük, fejlesszük tenyész kiválasztással, okszerű takarmányozással.

Mindezeket azon alkalmából írom, hogy az Erdélyi Gazda hasábjain egy gazdatársam az erdélyi magyar marha haláláról ir skiaált segítségért, mert egy megyei főállatorvos szerint az „muri“... azaz a multé lenne. Pedig nem így van s nem is szabad így lennie a jövőben sem. — Ezt a nemes fajtát nem szabad engedni kipusztulni, mert az edzettségében, imponáns küllemében oly kincset bírnak, mely egyéb jó tulajdonságokkal egyesítve a mi viszonyaink között bármelyik fajtával kiállja a versenyt.

Közismert tény, hogy a magyar ökör ma is versenytárs nélküli elsőrendű igaállat, edzettségénél, szívósságánál s igénytelenségénél fogva s mint ilyet nagyon meg kell becsülni, mert a mi viszonyaink között sohasem fogjuk tudni nélkülözni a jó igaökröt.

Most 3—4 éve egész Erdély gazdaközönységét meglepte a traktorláz, százzszámra özönlött a sokféle, főleg amerikai gyártmányu traktor, melyekből ma aligha dolgozik több, mint fele. „Rendelkezési állományba“ kerültek, mert pár évi drága tandíj árán rájöttek a gazdák, hogy igen jó dolog az a traktor... ámbár trágyát és tejet nem is tud produkálni... de a főbaja mégis csak az, hogy nem tartós s az üzeme drága. Maga a vételár nem nagy, de a sok javítás s az üzemanyagfogyasztás növekedése, a pótalkatrészek horribilis ára (hiszen ezen a réven hozza be a gyáros, amit engedett a vámon) mellett odalyukadunk ki, hogy jó sága dacára is munkája tulborsós. 6—7 év múlva csak ócskavas számba mehet s vehetünk újat... ha ugyan van rá pénzünk. Az agrárreform után megmaradt kis középbirtokok (2—300 hold) legnagyobb része nem is bírja el a traktorral járó nagy befektetést, még ha azzal szántanak, fuvaroznak s béreséplést végeznének is. A szövetkezeti úton való felhasználás módja — mellyel a törpebirtokok kisgazdáinak földjeit volna hivatva traktorokkal okszerűen megmunkálni — még a távol jövő ködében lebeg s nem is gondolhatunk egyelőre megvalósítására. — A traktor kiterjedtebb használatára Erdély hegyes dombos vidékein a lejtős táblák fekvése miatt nem számíthatunk, mert a hegyen felfelé is dolgozó traktor még nem született meg. Mifelénk tehát egyelőre maradunk meg a jó erős iga ökörnél, mert ez a fehér magyar marhánál 15—18 éves koráig is elszolgál s akkor is elmegy „katonahús“-nak, felhizlalva esetleg jobban is értékesül, míg a traktor csak ócska vassá válik.

A fogatos munkának lölgával való végzése

szintén többre kerül, mint az ökörfogat munkája, mert a lótarítás drágább volta (abrák, szerszám), automobilo, teherautók rohamos terjedésével a fogyasztás a lóanyagban igazán csekély s az lassan csak a kisgazdák körébe lesz utalva, minthogy a lótenyésztés a középbirtokon nem fizeti ki magát. A tarka ökör — mint tudjuk — csak pár évig igaízható s azután 7—8 éves korában felhizlalva értékesült legjobban. — Ma már ezen a téren is új irány lép előtérbe, amennyiben a külföldi fogyasztó közönség izlésének elfinomodásával a 2—3 éves hizott tarka tinók a legkeresettebbek s ezt fizetik meg legjobban. Dunántulról már számottevő export indult ki ebből a portékából Olasz- és Németország felé.

Ez a körülmény szembeszökően mutatja a különféle fajták jövőbeli szerepét: a tarka marha tejet és szaporulata korán hizlalva kitünő exporthust ad, míg a szívós és edzett magyar marha dolgozik... 15—16 éves koráig s tejelésével, szaporulatával, husával az itthoni igényeket megfelelően kielégíti, különösen ha egy kicsit törődni is fogunk vele s jobban dédelgetjük majd.

Ha az export szempontjából vizsgáljuk az erdélyi magyar marha jövőjét, ebben a tekintetben is látunk pár biztató jelenséget. A mai elzárkózás politikáját, mely a jelenlegi krízis főokozójának tekinthető, nem lehet örökké folytatni s a nagyhatalmak hangadó körei már rájöttek, hogy ezen változtatni kell s változtatni is fognak. Meg kell indulni végre egy egészséges árukiecserelési folyamatnak, mely egyszerre olcsóbbá teszi a megélhetést s természetesen a termelést is. Le kell omlaniok a kisebb országok évig emelt vámfalainak, akár tetszik, akár nem s a sok gátló akadály eltörlésével mi is megjelenehetünk a külföldi piacokon árunkkal. A magyar fajta iga ökörből jelentős kivételre számíthatunk főleg Magyarország felé, ahol a szimenthali térhódításával a fehér marha 18%-ra apadt s a jó erdélyi iga ökör mindig keresett cikk lesz, mint az már a háboru előtt is volt, mikor az uzdiszentpéteri, szászrégeni, gyulafehérvári vásárokról sok száz pár fehér ökröt vittek ki magyarországi uradalmakba, ahol azok nagyszerűen aklimatizálódtak s jól beváltak. A regát szélsőséges klímáját is jobban bírja a fehér marha, mint a kényesebb szimenthali, mert ez az Alföld klímájához inkább hasonlít s így ott is lehetne neki piacot találni. Az export szempontjából érdekes terv látott napvilágot pár hónappal ezelőtt; egy hazánkfia ugyanis a délamerikai pampákra az ottani silány zebumarha nemesítésére az edzett szívós fehér marhából óhajt nemesítő anyagot kivinni, mely ha sikerrel jár, igen szép perspektivákat nyitna meg ezen kiváló faj előtt. Adná Isten, hogy sikerüljön, mert akkor — azt hiszem — egyszeriben megszűnne a lélekarhang kongatása az erdélyi marha felett.

A szarvasmarha másik hasznosítása, a tejelés szempontjából is lehetne pár megjegyzést tenni. Tény, hogy egy állattól nem lehet azt kívánni, hogy még a legjobb tartás mellett is mind a 3 irányban kiváló nyujtson s u. n. „univerzális“ jószág legyen. A magyar marha kiváló igaállat s így nem lehet tejelésre is kiváló. Ugyanakkor felmerül a kérdés, vajjon olyan nagyon szükséges-e, hogy a magyar marha valami hőtejelőre, tejjéppé tenyésztessék ki? A tejtermelés túlságos forszírozása máris tultermelésre vezetett sok helyen, mert a közönség nem képes fölvenni sok helyen a piacra vitt mennyiségeket. Az emelkedő abrakárak s csökkenő tejárak már odaát Magyarországon is tejjaláságot idéztek elő s több gazdát arra bírtak, hogy beszüntesse tehenésztét vagy legalább is redukálja jobb idők beálltáig. Ha itt Erdélyben a szimenthali mesterséges elterjedésével — tegyük fel — hatalmasat lendülne a tejprodukción, ugyan mit csinálnánk vele?

Felvetődtek tervek a regát felé való irányításról, de tényekről még nem tudok, ehhez nem is fűznék sok reményt, hiszen ott is érezhető a válság. Maradjunk meg tehát az arany középuton s elégedjünk meg a magyar marhánál a jó közepes, — a mainál mindenesetre valamivel magasabb tejteléssel. A magyar marha tejelő típusának kiterjesztésével — mint már fentebb említve volt — a háboru előtt többen is foglalkoztak s elég szép sikerrel, de a világháboru s utána a demokrata földreform ezen a téren is elvégezte „áldásos“ működését s elérte célját t. i. az uradalmak megsemmisítését. Magyarországon a mezőhegyesi ménesbirtokon foglalkoznak a magyar marha tejelőképességének emelésével s elég szép eredményt is értek el; onnan lehetne pár, jó szülőktől származó bikát behozni. Ha kellő takarmányozással, megfelelő tejelési előkészítéssel s helyes kiválasztással járunk el, az erdélyi viszonyok mellett is 2—3 generáció múlva el tudnánk érni 3000—3500 l. átlagot, amivel egyelőre meg is lehetnének elégedve. Attól — azt hiszem — nem kellene félnünk, hogy elfinomodás, degenerálódás lépne fel a tejelőkenység emelésével, mert ezt az erdélyi éghajlat eléggé ellensúlyozza.

Olaszországnak is megvannak a maga primi genius marhafajtái, melyek hizékony-ság, testnagyság s tejelés tekintetében már magasabb fokra vannak kitenyésztve; ilyenek a romagnolai, chianinai, peruginai fajták. Ezekből igen szép példányok voltak a tavalyi milánói tenyészkiállításon bemutatva s dr. Wellmann Oszkár azt írja róluk, hogy „egyesek igen nagyra, néha 180 cm.-re is megnőnek, súlyuk 600—900 kg., színük világos szürke, egészen ezüstfehér. A bőr kevesebb pigmentet tartalmaz, mint a magyar marhánál. A szarvak rövidebbek és rendszerint egész feketék, a test idomai teltebbek, a hátulsó rész fejlettebb és szélesebb, mint a magyar marháé. Ezek az olasz primi genius marhák tanulságosan szemléltetik, hogy miképpen alakul át az ősi fajta az intenzív takarmányozás hatására“. A maremanui s pugliesei nevű fajták meg egyenesen a mi magyar marhánk testvéreinek nevezhetők, mert az Olaszhonban honosodott primi genius fajták közül ez a kettő őrizte meg legjobban az ősi jelleget. Mint fentidézett szerző írja: „a kiállított állatok hátrán beillettek volna a hortobágyi gulya közé is. Meglepő volt a maremanui marhák hatalmas testmérete, nagy termete s nehéz súlya. A pugliesei teheneken a tejelő jelleg tünt szembe, ezek állítólag 20 litert is termelnek friss fejősen“. Felmerül bennem a gondolat, vajjon nem volna-e célszerű megpróbálni az erdélyi fehér marha javítását a két fajta által? Az igás és hustermelő típust a pugliesei fajta útján csepvérkeresztezéssel gyorsítani, természetesen csakis hozzáértő ember kezében, szigorú bírálattal kiküszöbölve a kitűzött célnak meg nem felelő egyedeket. Ha az edzettség s szívósság megóvása mellett nagyobb testsúlyt s kissé gyorsabb fejlődést, hibátlan külelem tudunk ezuton elérni, úgy Erdély viszonyainak teljesen megfelelő szarvasmarhánk lesz, mely jövedelmezőség tekintetében is megállja a helyét. Így esetleg hamarabb is jutnánk célhoz, mint a tiszta vérben való tenyésztéssel és tenyész kiválasztással.

Hogy a fentiekre nézve még bővebb tájékozódást nyerjünk, vessünk egy pillantást Magyarországon szarvasmarhatenyésztésre, ill. annak fehérmarha állományára. A háboru után ott is a szimenthali fajta került előtérbe, gyorsan szaporodott, kiszorította a berni, pinzgaui s borzderes fajtákat háttérbe juttatta a magyar fajtát is, úgy hogy az ma csak 16—18%-át teszi ki az állománynak, míg 75—80% szimenthali és hazai piros-tarka. Igen ámul csak hogy a szimenthali el-

terjedése előtt a mezőgazdasági kultúra is nagy, mondhatnám rohamlépésben fejlődött; általánossá vált a műtrágyák használata a kétféle állami segítőakciók révén, a takarmánytermelés, a törzskönyvelés bevezetése, tejelés ellenőrző egyesületek működése mind serkentőleg hatott s már ott tartanak, hogy a tejelés világrekordját is magyar tehén tartja.

Ekkor ébredtek tudatára a magyar marhát tenyésztő gazdák is annak a veszteségnek, mely az országot e nemes és ősi fajta kipusztulásával érni és belátták, hogy nekik is haladniuk kell a korrallal. Az Orsz. Törzskönyvelő Bizottság megállapította a magyar marha standardját s törzskönyvelési szabályait (I. Köztelek, 1929. évf. 83. sz.) s már 2 év óta ennek alapján bírálják el a külelem a törzskönyvelésre bejelentett igen számos magyar tenyésztetben, melyek közül — hogy csak a legismertebbeket említsük — kiváló hirnévnek örvendenek a mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok, Debrecen város hortobágyi, Kecs-kemét tjhv. bugaci, őgróf Pallavicini Alfonz, gróf Almássy Dénes gyulavári, Wenckheim László gróf, az egrifőkáptalan ároktői, özv. Nozdroviczky Lászlóné dögei, Jármay Menyhért kótaji gulyái. — A népies tenyésztésben főleg a keleti részekben, Hajdu, Békés, Bihar, de legkiválóbb minőségben Szabolcs megyében van a magyar marha elterjedve, a nyiregyházi, kisvárdai, rakamazi vásárok ma a leghiresebbek magyar marha felhajtásokról s ma ott lehet a legszebb fehér ökröket beszerezni. Az évente megtartott budapesti tenyészállatvásáron szemtelket gyönyörködtető látvány a felhajtott magyar bikák csoportja, melynek mindig rengeteg nézője s bámolója akad.

A széptestű, egyenes hátú, kormosnyaku, okulás bikák meg is érdemlik ezt az érdeklődést, mert a gondos kiválasztás, okszerű tenyésztésről s a minőség évenkénti javulásáról tesznek tanúságot. Az évi felhajtás cca 140—160 darab, melynek 60—65%-a szokott elkelni, a Debrecen városa által rendezett hortobágyi vásáron is 60—70 darab 2 éves magyar bika szokott felhajtásra kerülni, melynek tavaly 90 százaléka kelt el átlag 815—1850 pengő árban. Mint említésre méltó adatot jegyzem ide, hogy tavaly ősszel özv. Nozdroviczky Lászlóné dögei tenyésztéséből Trypolszky Pál szolgálóházai uradalma 2000 pengőt fizetett a „Tűzér“ nevű 2 éves bikáért! Mikor fogunk mi erdélyi gazdák ilyen árról álmodhatni?

Ha mi is meg akarjuk menteni az erdélyi magyar marhát, már pedig meg kell mentenünk a lassu kipusztulástól, úgy nem marad hátra egyéb, mint követni a magyarországi példát. Az E. G. E. kebelében fennálló szarvasmarhatenyésztési szakosztályra vár a feladat, hogy összegyűjtse azon gazdákat — legalább 30—40 tenyésztőt — kinek kezén még van jóminőségű magyar marhaállomány s ezeket külön csoportba egyesítve rávegye a törzskönyvelés bevezetésére. Nemesítő, corrector bikák importálásával ők neveljenek a köztenyésztés részére is apaállatokat; csepvérkeresztezéssel a fejlődést gyorsítani, a tejelőkenységet emelni szintén eme pepiner tenyészetek feladata lenne. Azonkívül minden téren, főleg a Gazd. Kamaráknál, Gazd. Egyesületekben propagandát csinálni a magyar marhának (amiként ezt az E. G. 1931—11. számában „Erdélyi szürke (fehér) szarvasmarháról és egyebekről“ című cikk is sürgette és bizonyára a Mezőgazd. Szemle és a Magyar Nép is sürgetni fogja. Szerkesztő.) a szimenthalinak meg nem felelő vidéken s körülmények között a magyar marha rovására való firszirozását ellensúlyozzák s ne engedjék, hogy e kiváló értékű, de egyelőre elhanyagolt nemes fajta kiszorításra a köztenyésztésből. Ne üljünk fel hangzatos szólalomoknak, mert a mi jó a szász Barcaságon és a sváb Bánátnban s a magyar Dunántul, az még nem okvetlen jó a mezőségi s besztercei magyar s román kisgazdák kezében.

Ne engedjük sem hivatalos nyomással, sem a mi nemtörődömségünkkel kiszorítani ez ősi és fejlődésképes fajtát, mert ha ez egyszer kipusztul, nem lesz honnan elővenni.

Állítom s meg vagyok győződve, hogy a magyar marha egy értékes s igen jó tulajdonságokkal rendelkező fajta, melynek jövője van, csak megfelelő tenyésztői munkával a mai kivánalmaknak megfelelő nivóra kell emelni s az ki is fogja fizetni magát.

Küszöbön a marosvásárhelyi gazdagylés, ott okvetlenül szőnyegre kell hozni e kérdést s a cselekvés terére lépni, míg nem késő.

Az erdélyi fehér szarvasmarha jövője.

Ujat sem sokat irhatok, csak azt szeretném elősegíteni, hogy mint annyi más esetben az ébrentartott közvélemény hozzájáruljon egy olyan mozgalomhoz, melynek kimenetelét lehet, hogy csak a pesszimisták sejtethetik. Ennek dacára sem hanyagolható el a kérdés és nem hagyhatjuk magunkon a közönyösség vádját, mert még abban a helyzetben vagyunk, hogy rajtunk is mulik, hogy cikkekkel ne csak papirpusztítsát végezzünk.

Nem szándékom a különböző marhafajták előnyeit és hátrányait, meg termelési adatait felsorolni, mert hiszen az érdekeltettek már úgy is régen tisztában vannak, hanem csak néhány vonással akarok rámutatni a követendő útra, melyet sokan ismernek, de kevesen tapasztalnak.

Rég elmúlt idők mulasztásait kell helyrehozni, hogy jövőről egyáltalában lehessen szó, hiszen már a hivatalos vezetőkörünkkel is gyakran tapasztalható ellenséges állásfoglalás is erre enged következtetni.

Elismerem, hogy érzelmi momentumok nem játszhatnak szerepet a mai világban, de azt sem lehet szem elől téveszteni, hogy ma is vannak és lesznek hosszasan olyan vidékek, hol a mostoha viszonyok és a népnek ezzel járó alacsonyabb foku intelligenciája, (mely utóbbi nálunk gyakrabban okozója az előbbinek, mint fordítva) nem bírjuk meg egy igényesebb marhának tenyésztését és tartását. Az ilyen körülményeknek úgy próbáltunk megfelelni némelyek váltakozó sikerrel, hogy már magasfokra kitenyésztett nyugati marhákat kezdtek gyengébb tartással edzeni. A haladás többnyire csak részleges volt, amit az aránytalanul nagy fej és lábak látszottak igazolni. A másik út pedig, mely kissé körülmenyesebb s melynek célja a fehér marha 3 oldalon termelőképességének kifejlesztése, a határon túl vezet, hol most próbálják menteni a menthetőt.

Tudjuk, sajnos, elég jól, hogy minden tenyésztés ráfizetéssel jár, még inkább, ha gyenge anyaggal vagy hozzánemértéssel kezdik és folytatják. Példa erre az állami birtokok fehér gulyái, hol a borjuk fél éven túl is telivér csikók módjára futkároznak anyjukkal a legelőn, melyeknek tejhozamát még ma is homály fedi, mivel kevés kivétellel nem lettek soha fejve. Így történetelt meg aztán az, hogy fejlődésről szó sem lévén, ismeretlen teljesítőképeségű bikáink és teheneink ivadéka a mai fokra sülyedtek és fognak is tovább zúllani. Hasonlók az állapotok mangalica és juhtenyésztésünk terén is, hol az egyedek teljesítőképeségének tekintetbe nem vételével elértük azt, hogy az ugyanazon költséggel elérhetőnél fél annyi húst és egyötöd annyi tejet termelő állatok is tartják állományunkat. S ezen pedig csak a törzskönyvezéssel kapcsolatos utánjárás segíthet, ami nélkül egyetlen egy állatfajt sem tudtak előbbre vinni. A fentieknek szemelőtt tartásával el lehetne érni azt, hogy a fehér marha tartására predestinált vidékek és a fehér ökröket

nélkülözni nem tudó gazdaságok ne csak egy szükséges rosszként megtűrt állatnak tekintésék, hanem hasznot és az ezzel járó kedvet is megtalálják benne.

Felesleges lukszus fehér teheneknek a szokásos gulyabeli tartása; hiszen magam is évek óta jármazok 12—20 darabot minden hátrány nélkül és felszabadítottam ezáltal az igásokrökben fekvő tőkét és az általuk megévetett takarmány nagy részét. A jármozás mint azt sokan hiszik, nem zárja ki teljesen a tejelést, mint ahogy azt némely németországi vidék is bizonyítja, hol a kisbirtokosok kizárólag (igaz hogy saját) évi 2400 litert adó teheneikkel végzik összes gazdasági munkáikat és patkó nélkül fuvaroznak országuton. Még évekkkel ezelőtt hoztam haza egy cikket, mely a tehénigázás kérdésével foglalkozik és közli egy ottani vontatóverseny adatait, melynek során 2 tehénnel 17—50 mázsás terheket továbbítottak s amely verseny a 7 mázsánfelüli tehének győzelmével végződött.

Természetes, hogy egy ekkora erő kifejtésre képes testet nem lehet tisztán szalmával és kévével előállítani; viszont, kérdés, hogy ha elegendő jó takarmány felett rendelkezünk nem-e gazdaságosabb nyugati marhának a tartása. Ezt a kérdést nem lehet egy cikknek a keretein belül eldönteni és mindig az adott viszonyok lesznek irányadók, de jelenleg még akkora fehér marhaállomány felett rendelkezik Erdély, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Sajnos már ott tartunk, hogy állami beavatkozás nélkül nem sokra tudunk menni, mert az érdekelt községek is inkább vesznek egy ismeretlen származású 2 éves bikát a vásáron 6—7 ezer lejért, mintsem hogy megadják azt a 2—3 ezer lej többletet annak a tenyésztőnek, akinek az állatjai révén állományuk ezekkel növekedne értékben évente, még akkor is, ha a minőségtől eltekintve csak a tömeg határozná. Éppen ezért kezdenek elég volna, ha csak származásuk küllemükkel is igazoló bikák kerülhetnének köztenyésztésbe. A többi gyorsan jönne utána.

Nem akarom a nyugati marha előnyeit elvitatni és a fehér marhát eléje helyezni, ami ugy sem sikerülne. Hanem azt szeretném látni, hogy mindegyik faj a körülmények által kijelölt területet foglalja el anélkül, hogy a másikéba tolokadjék.

Hivatalos vezetőinktől pedig egész munkát kérhetünk, mert ha igazuk is van abban, hogy a fehér marha mai alakjában haszontalan és pusztulnia kell, akkor vagy tiltsák el egészen, vagy segítsék elő minden módon a tenyésztését, mert a mai beteges állapotban csak az egyik, vagy a másik eljárás segíthet. Lehetetlen nem kívánhatunk, csak némely tenyésztő eredményeinek általánosítását az illető körzetekre. Ha pedig bármilyen oknál fogva nem leszünk erre képesek, akkor a fehér marhának tényleg pusztulnia kell, mert gazdája nem tudott lépést tartani a korrallal. Adja Isten, hogy ne bucsuztatót tartssak, de az idő kezd előre vetni árnyékát és ez az emlékünknél is mind inkább szorult háttérbe előtte kelet felé. Lehet, hogy egy kornak volt a képviselője és így vele kell elmúljon. Visszanéznek a múltba; régi képek tűnnek elő. A magyarok honfoglalása, a kivert bika, a régi alföld és mezőség és még sok-sok egyéb, amit talán évek múlva nem sokan fognak már megérteni. Lehet, hogy az utolsók egyike még az enyém lesz és vele együtt azok az emlékek, melyeket szimbolusként képviselt. A magyar élhetlenség okozta pusztulását; elvesztett a föld, ami belőle sarjadt s követni fogja az, aki képtelen volt ezt megelőzni. Megérdemelte. A földnek volt a rabja, nem tudta megvédeni és most mint ősi szolga követi az urát.

Br. Atzél Ede.

Kisebb szakközlemények.

A pácolásról. A buzakó vagy büdös üszögje elleni védekezésnél még ma is igen sok gazda rézgálicot használ csávázásra. Ha ennek okát kérdezzük, minden megfontolás nélkül feleli, hogy hát olcsóbb az ujaknál. Az ilyen gazda nem számolt, nem vette figyelembe a vetőmagmegtakarítást, ami pld. Porzol-pácolás esetén kat. holdanként megmarad körülbelül 5—10 kg., aminek az ára kg.-ként csak 2.60 leivel számítva 13—26 lei. Ez a holdankénti veszteség rézgálic csávázás mellett. Gyakorlatilag tehát drágább a rézgálic csávázás.

Tudott dolog, hogy a rézgálic a vetőmagvak csiraképességét csökkenti. Ez utóbbi tulajdonsága miatt többet is vetnek 5—10 kg.-mal a gazdák kat. holdanként. Ezenkívül használata is körülményes. Vele szemben a porpácolás igen egyszerű módon történik Porzollal. Forgódobba öntik a magot (közvetlen vetés előtt is lehet pácolni), ráöntik az előirt porpácot és kb. 5—10 pernyi forgatás után már vethető a mag, akár vetés közben is pácolhatunk. A szemek szépen egyenletesen vonódnak be. A Porzollal pácolt mag a földbe jutva fertőtleníti a körülötte levő talajt is. A mag gyorsan kikel a Porzol csiraerőt serkentő jó tulajdonságánál fogva, erőteljesen fejlődik és terméstöbbletet eredményez. Ha tulságosan száraz az időjárás csépléskor a cséplődobban megsérül a mag, repedések keletkeznek rajta. Ilyenkor szembeötlő a rézgálic csirarontó hatása. A csávaoldat behatol a repedésekbe és csökkenti a csiraerőt. Az ilyen vetőmagból sok egyáltalában nem kel ki, vagy ha ki is kel, rövidesen elpusztul. A Porzol-pácnál ez nem fordul elő, mert a Porzol nem hogy csökkenti, hanem ellenkezőleg növeli a csirázóerőt s éppen ezért használata mellett 5—10 kg.-mal kevesebbet kell vetni, mint a rézgálic csávázás esetén. Előnye még a könnyű pácolási mód mellett, hogy a bepácolt mag hosszú ideig eltartható anélkül, hogy csiraképességéből bármit is veszítene.

Törvények, rendeletek.

Kihirdették a mezőgazdasági termelés feljavítására alakuló társulatokról szóló törvényt. A parlament törvényt szavazott meg a mezőgazdasági termelés racionalizálásának előmozdítására, illetőleg az erre alakuló társulatok támogatására. A törvényt a Hivatalos Lap július 22-iki számában hirdették ki és az a következő intézkedéseket tartalmazza: 1. cikk. A mezőgazdasági termelés megjavítására alakult társulatok polgári jellegű szövetkezeti társaságok. Ezen társulatok az 1929. március 27-én kihirdetett és 1930. április 2-án módosított szövetkezeti törvénynek megfelelően működnek és az ezen törvényben, valamint a jelen törvényben előirt összes kedvezményekben részesülnek. 2. cikk. A mezőgazdasági termelés feljavítására alakuló társulatok célja, hogy csoportosítsa a különböző kategóriájú mezőgazdákat, akiknek birtokai termelés, a mechanikus szántás, a műtrágyázás, a géphasználat, állattenyésztés, gabonatisztítás és beraktározás, termékek értékesítése és elhelyezése szempontjából gazdasági egységet képeznek. 4. cikk. A társulat igazgatósága öt tagból áll, akik közül választják az elnököket. 5. cikk. A társulatok a Banca Centrală Cooperativă, a Banca Agricolurii Românești, a Credit Agricol vagy más, a minisztérium által engedélyezett pénzügyintézeteknél vehetnek fel kölcsönt. A kölcsönszerződésekben megjelölendő a társulatok szolidáris garanciája azon kölcsönösszeg erejéig, amely az egyes társulatok felelősségének arányában a megalakulásnál

kimondatott. 6. cikk. Az állam az ezen társulatok által, a jelen törvény kihirdetése után az engedélyezett hitelintézeteknél felvett kölcsönök kamatából 6 százalékot vállal magára. A kamatkedvezmény elnyerése céljából a mezőgazda, aki ily társulat tagja, hitelkérését a társulat útján nyújtja be, amely megvizsgálja a társulat által felajánlott garanciákat és azon célt, amelyre a kölcsönt kéri. A kölcsönvevő társulat birtokain a mezőgazdaság feljavítása céljából felvett kölcsönről a társulat rendelkezik. 8. cikk. A jelen törvényben előirt kedvezményeket a társulatok csak akkor nyerhetik el, ha a társulat birtokai mezőgazdasági termelésének feljavítására a földművelésügyi minisztérium szervei által jóváhagyott tervet készít. 9. cikk. A mezőgazdasági termelés feljavítására alakult társulatok tagjainak mezőgazdasági termékei, ha azokat közösen nagyobb fogyasztó központokba vagy pedig kiviteltre szállítják, fuvardíjkedvezményben részesülnek a román államvasut vonalain. 10. cikk. Mindazon kedvezményeknél, amelyeket az állam a mezőgazdasági termelés racionalizálása céljából ad, mint: a nemesített magvak szétosztása, tenyészállatok beszerzésének megkönnyítése, mezőgazdasági gépbeszerzési könnyítések, stb., ezen társulatok elsőbbségi joggal rendelkeznek. 13. cikk. A jelen törvény kihirdetésétől számított első három évben a földművelésügyi minisztérium ezen társulatok rendelkezésére bocsátja, delegálás útján, saját technikai szervezetét. 16. cikk. A jelen törvény kihirdetésekor működő mezőgazdasági szövetkezetek ily társulatokká való átalakulás céljából módosíthatják alapszabályaikat, ha a közgyűlés a rendes közgyűlések részére előirt többséggel ezt kéri.

Törvény a mezőgazdasági termékek értékesítéséről

Kihirdetett a Hivatalos Lap 1931. április 8. számában, módosított a Hivatalos Lap 1931. július 22. számában megjelent törvénnyel.

— (Életbelépett 1931. július 22-én.) —

Az illetékek.

1. cikk. A gabona és származékai, a hüvelyesek és olajos magvak kiviteli illetéke hatályon kívül helyeztetnek.

2. cikk. A gabona (buza, zab, kukorica, árpa, köles, rozs), hüvelyesek és olajos magvak eladásai mentesítettek a bélyegtörvény 14. cikkének 17. paragrafusában, továbbá 15. cikkének 8. paragrafusában előirt bélyeg- és bejegyzési illetékek alól.

3. cikk. Gabona és származékainak, hüvelyeseknek és olajos magvaknak exportra történő eladása forgalmi adó alól mentes.

4. cikk. Az oborokon és megszervezett vásárokon forgalomba kerülő áruk után az oborok és vásárok megszervezésével és felügyeletével megbízott intézmények javára illeték szedhető, amelynek mennyiségét a földművelésügyi és a kereskedelmi és iparügyi minisztériumok hagyják jóvá. Az illeték nem haladhatja meg az eladás értékének 4 százalékát.

5. cikk. A vásárba székérrel vagy más mechanikus járművel eladás céljából szállított áruk után a községek a belügyminisztérium és a földművelésügyi minisztérium engedélyével illetéket szedhetnek, amelynek nagyságát a községek állapítják meg a két minisztérium jóváhagyásával.

7. cikk. Az előző cikkeken megjelölt illetékek, továbbá az államvasutak, a Regia Porturilor és az Autonom Utpénztár által szedett illetékeken kívül semmiféle más illeték nem létesíthető és nem hajtható be semmiféle alakban.

Az exportprémium.

8. cikk. 1931. július 20-tól 1932. július 1-ig minden tonna exportált buza után 1000 lei prémium fizetendő az ezen törvényben meghatározott szabályok szerint.

9. cikk. Minden tonna exportált buza után 1300 lei prémium fizetendő a fenti 8. cikkben előirt feltételek mellett.

10. cikk. A prémium a pénzügyminisztérium által fizetendő a vámhivatal által kiadott igazolványok alapján, amellyel bizonyítják, hogy a buza vagy liszt a határállomásokon át kilépett az országból. A jómínőségű és a nemesített mag prémiuma.

Vegyes közlemények

A marosvásárhelyi mezőgazdasági ipari és kisállatkiállítás tudnivalói.

Az E. G. E. és M. F. Sz. által Marosvásárhelyen szept. 3—6. napjain rendezendő mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállítás a tanév váratlanul korai időben való megkezdése miatt nem a ref. kollegiumban fog megtartatni, hanem az Erdélyi Malom és Faipari Rt. összes helyiségeiben és a Marosvásárhelyi Tptár áruraktárának helyiségeiben a vasútállomás mellett. Ugyanott tartatnak meg a programba vett összes előadások, gyűlések, versenyek stb. A kiállítás programja a következők:

Szeptember hó 3-án, csütörtökön: Dél előtt 10 órakor: a mezőgazdasági, ipari és kisállatkiállítás ünnepélyes megnyitása, a kiállítások kihirdetése. Tézene. Dél előtt 11 órakor: a Marosvármegyei Földmives Szövetség diszközgyűlése. Délben 1 órakor: Bankett, a Tornakerthben. Délután 2 órakor Talajmivelő gépbemutató a „Cukorgyár megett” nevű dűlőben, délután 2—7 óráig. Délután 4 órakor: az Erdélyi Magyar Kisebbségi Nők Központi Titkárságának előadásai.

Szeptember hó 4-én, pénteken: Gazdasági tárgyú szakelőadások. Délután 3 órakor: Méhészeti vándorgyűlés.

Szeptember hó 5-én, szombaton: Dél előtt 9 órakor: Tejgazdasági és szövetkezeti szakértekezlet. Délután fél 3 órakor: Szőlő- és gyümölcsstermelési szakértekezlet. Délután 5 órakor: Gazda dalárdák hangversenye a ref. kollegium disztermében.

Szeptember hó 6-án, vasárnap: Dél előtt 10 órakor: Kotorékvásárhelyi kiállítás területén. Dél előtt 11 órakor: Uri és kisgazda fogatverseny. Délután 3 órakor: A Marosvármegyei Földmives Szövetség Gazdaköreinek sportünnepélye.

A kiállítás egész tartama alatt a kiállítás területén gazdasági tárgyú mozielőadások lesznek.

Időjárás. A botfalusi cukorgyár meteorológiai megfigyelő állomása július hó folyamán a következő megfigyeléseket eszközölte: Légnomás: maximális 718.2 július 23-án, minimális 708.5 július 21-én. Hőmérsék: közép + 28.46 C., maximális + 34.5 C. július 16-án, minimális + 10 C. július 13-án. Csapadék havi összege 79.5 mm., maximális 26.0 mm. július 23-án. Csapadékos napok száma 10.

Fej-, váll- és ágyékrheumánál, idegfájdásoknál, szaggatásnál és zsabánál a természetes „Ferenc József” keserűviz rendkívül hasznos háziszser, mely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József viz gyors és biztos hatásmú, kitűnő gyomor- és béltisztító szer. A Ferenc József keserűviz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

PIAC.

Brailai piaci árak: Buza 290, rozs 200, árpa 240, zab 280, tengeri 200 lei 100 kg-ként.

Bukaresti terményárak: Buza 290, rozs 220, árpa 250, zab 350, tengeri 250 lei 100 kg-ként.

Marosvásárhelyi gabonaárak: Buza 270, árpa 255, zab 280, tengeri 260 lei 100 kg-ként.

Galaci terményárak: Buza 290, árpa 200, zab 250, tengeri 200 lei 100 kg-ként.

Bánáti gabonaárak: Buza 255—260, zab 440—445, tengeri 300—310, árpa 280, repce 565 lei 100 kg-ként.

Brassói terményárak: Buza 320—330, sör-árpa 370—390, rozs 220—250, takarmányárpa 280—300, zab 480—500, tengeri 280—285 lei 100 kg-ként.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lej Vastagabb betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lej

Eladó 2 éves igen jó karban levő MÁV gyártmányú 1200-as cséplőgarnitúra International traktorral és ekével teljesen komplett felszereléssel, elhalálózás miatt igen olcsó áron és kedvező fizetési feltételek mellett. Megtekinthető Kolozsvárt, Honvéd-utca 80 sz.

Eladó törzskönyvezett I-sőrendű 100 drb. Rhode Island Red tyúk és 80 drb. amerikai fehér Leghorn tyúk; 1 évesek, kitűnő tojók, vérvizsgáltak, betegségmentesek, Bodor Ilona rákosszentmihályi állami ellenőrzés alatt álló törzstenyészetéből. Ára ab K.-vár 250 Lei darabonként. Ugyanott kakasok is rendelkezhetőek 200 Leies áron. 390

Eladó 1 drb. üveges ajtó, 2 drb. nagy tükörráma. 1 hordó, korcsolya, 1 drb. 1.5 m. régi pult, 1 óra, 1 drb. 2.50 méteres pult, 1 létra 3 méteres, 2 kettős létra, 1 tizedes mérleg, 1 üvegfal ajtóval, 2 íróasztal, 1 könyvszekrény cseresznyefából, 2 szék, 2 vaskályha, 1 roderthal sokszorosító gép, 1 négytükös szekrény, 1 kis könyvespolc, 1 Smith-Premier írógép, 1 iromány szekrényke, 2 kis álvány, 1 mosdó, 1 zsáktaliga, 1 tűzoltó készülék, 1 pénztár fülke, 1 kis asztal. Cim a kiadóhivatalba. 395

Gazdatiszti állást keres 17 évi gyakorlattal, kis-családú szász nemzetiségű gazdatiszt. Cim a kiadóhivatalba. 397

Eladó keveset használt új típusú Fordson Traktor. Levélcim: Kacsó László gazdatiszt Viisoara-Aranyos-egerbegy, jud. Turda. 399

Eladók fajtiszta szőke mangalica, 11 hónapos tenyészkacok. Br. Györffy gazdasága, Crasna, jud. Salaj.

Keresek keveset használt tárcsás-boronát és több 8. számú egyes ekét. Cim: Nagy Dénes földbirtokos Turda jud. Turda.

Keresek gazdaságom részére egy kaució képes ispánt, esetleg gazdatisztet, Nagy Dénes földbirtokos Turda.

10—20 holdas kisbirtokot keresek bérbé, vagy észes mivetésre. Cim a kiadóban.

Marabu keltetőgépek

gravitációs központi melegfűtéssel, többszörösen kitűntetve, raktárról szállít 384

„MODERNA”

építőipari gépek és rádiátor R.-T.

Braşov, Str. Infundatã (Kis-u.) 12

Ajánlat és prospektus díjmentesen!

Pénzt takarít, ha vetőmagvaid

PORZOL

porpáccal csávázza.

10 kg. vetőmaggal kevesebbet vethet, mint gálacsávázás után, mégis több termése lesz. A megtakarított vetőmag értéke, már egyedül több, mint a Porzol ára. Porzolózott vetőmag száraz időben nem csirázik.

Olcsóbb lett a PORZOL.

Kapható: Hangya Központ, Dr. Szentiványi Árpád, Str. Regina Maria 19. — Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi R. T., Str. M. Sanescu 2. — Baia-Mare: Haracsek Vilmos Utóda. — Careii-Mari: Sztruhár és Mandl. — Cluj: Agrotechnica, Calea Reg. Ferdinand 8, Schieb & Co. Piaţa Mihai Viteazul 40. — Dej: Szamosmegyei Gazdasági Egyesület. — Gherla: Florián Jakab Utóda. — Huedin: Bodor László gyógyszerár. — Ludoşul de Mureş: Gál Zoltán. — Marghita: Glück Áron és Fia. — Oradea-Mare: Takarékoság Szövetkezet, Piaţa Unirii 5, Fenyő Ödön Str. Gen. Berthelot 8. — Satu-Mare: S. A. al Agricultorilor, Str. Regina Maria 17, Hangya Tranzito Raktár. — Stf. Gheorghe: Hangya Tranzito Raktár, Safurnus Kereskedelmi Vállalat. — Sighetul-Marmatiei: Drogueria Illusion, Darvay Béla. — Sighişoara: J. L. & A. Hesshaimer. — Simleul-Silvaniei: M. Schwarz, Brand József vezérigazgató. — Taşnad: Schwarz S. — Tg.-Mures: David János gyógyszerész, Hangya Tranzito. — Timişoara: Karner Ede R. T. Str. Brătianu 12. Gea-Krayer, Str. Timotei Ciparu 5. — Turda: Polonyi Sándor. — Valea lui Mihai: Grosz Lajos. — Zalău: Dr. Bikfalvy István, Kincses & Erdey és minden szaküzletben.

Vezérképviselet: FREDERIC SPÖDHEIM és TÁRSA
360 Bucureşti 2. Bulev. Elisabeta 55.

AMBROSI, FISCHER & CO AIUD·JUD·ALBA

Szöllőoltványok,
alanyvesszők, gyümölcsfák, diszfák, rózsák,
stb. legjobb beszerzési forrása.

Árjegyzék kívánatra díjtalan

A nemzeti vagyon telemes vesztesége!

Évente mintegy 1½-2 milliárd Lei a termés-csökkenés

búza köüsszög miatt!

Minden gazda vetőmagját

C E R E T A N

szárazpáccal kell hogy kezelje.

Exáltal biztosan kikerülhetők az ilyenmü veszteségek.
Ceretán eddig CERESAN név alatt lett árusítva.

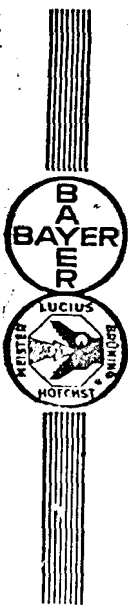
Kapható:

WEINRICH & ING. ZAPFE
CLUJ. — Strada Regina Maria No. 16

és az összes szakmabeli üzletekben.

Árjegyzéket és ismertetést ad:

„PHARMA” STUDERUS & Co.
Bucureşti 2. — Str. Spiru Haret 5.

Bayer Meister-Luchs-Készítmény